СТЕНОГРАМА

спільного засідання Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки та Колегії Міністерства енергетики та вугільної промисловості України

18 січня 2017 року

Веде засідання перший заступник голови Комітету

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, шановні колеги, я просив би займати вільні місця. Тут у нас є місця справа від мене для членів комітету, народних депутатів України, які підходять. Шукайте вільні місця, присідайте, і ми через буквально дві хвилини почнемо працювати, добре.

Доброго дня, шановні колеги, шановні друзі! Доброго дня, шановний пане віце-прем'єр-міністр, шановний пане міністр! Я думаю, що ми розпочнемо нашу з вами роботу.

Ви знаєте, що останнім часом, ну це навіть достатньо такий вже не короткий період, але була проведена колосальна велика робота по формуванню проекту, я підкреслюю проекту, стратегії, Енергетичної стратегії України до 2035 року. І було побажання у членів комітету, народних депутатів України, послухати, і щоб розробники презентували законопроект. Таке бажання було у членів Колегії Міністерства енергетики… палива і енергетики. І тому ми сьогодні, спільно з міністром Ігорем Степановичем Насаликом прийняли рішення, і народні депутати підтримали, щоб провести таке спільне засідання по презентації програми Стратегії енергетичного розвитку України до 2035 року.

Я перед тим як надати слово розробникам, хотів би, перш за все, подякувати і Інституту стратегічних досліджень, і Центру Разумкова, і моїм колегам членам комітету, народним депутатам України, і Міністерству палива і енергетики, і Національній комісії за великий обсяг роботи, який був зроблений, для того, щоби в процесі проведення круглих столів, дискусій,

зустрічей все-таки сформувати ту модель, яка була презентована, яка була вивішена на сайті Міністерства палива і енергетики для публічного обговорення і яку б ми сьогодні хотіли також презентувати і принаймні зрозуміти чи домовитись про подальший рух вперед.

Я хочу звернути увагу на те, що от багато дискусій відбувається відносно того, яке наповнення, яка велика повинна бути ця стратегія. І ми, коли на засіданні комітету дискутували на цю тему, ми як би прийшли до загального знаменника, що це повинна бути дорожня карта, це повинні бути ключові цільові функції, допуски глобальні, які дають можливість і перспективу розвитку енергетики і забезпечення енергетичної безпеки.

Тому це не Біблія, це не Талмуд, ми не можемо прописати тут всі цифри, споживання там і так далі, і тому подібне, але це – ключові індикатори, ключові маяки, на які повинна вийти Енергетична система України до 2035 року.

Я хотів би також звернути увагу на те, що ми її обговорюємо, приймаємо і працюємо над цією стратегією в дуже непростий час максимальної, на жаль, політичної і економічної невизначеності у світі. Ми розуміємо, що які процеси відбуваються сьогодні, скажімо, на енергетичних ринках, ми розуміємо, які політичні глобальні процеси відбуваються з виборами резидента із Сполученими Штатами, з очікуваннями, виборами в Європейському Союзі, можливо, змінами цільових якихось параметрів у тому чи іншому енергетичному глобальному секторі, ми маємо дуже серйозний військовий конфлікт на Сході, ми маємо реальну агресію на території України. І, скажімо, питання, пов'язані із розвитком стратегії, розвитком атомної енергетики, сировини, з питаннями вивозі відпрацьованого ядерного палива – це всі питання, які ми повинні чітко усвідомлювати, як вони будуть вирішуватися протягом найближчого періоду. Які блоки ми плануємо виводити, коли ми зможемо їх вивести, як ми плануємо замістити? Тому що атомна енергетика у нас сьогодні у структурі електричної генерації, ну, фактично, займає десь приблизно 55 відсотків.

Важливий надзвичайно блок – це питання, які пов'язано з нафтогазовим сектором, з транзитом природнього газу чи по території України, тому що не багато, не мало, а ми за транзит російського газу в Європу кожного року отримуємо більше двох мільярдів доларів, і в нас цей контракт, якщо не помиляюсь, закінчується в кінці 2019 року, і це теж дуже таке велике запитання невизначеності, яке також впливає на питання безпеки транзитного потенціалу України і так далі.

Крім того, змінюється світ, він змінюється дуже швидко, в тому числі енергетичні технології змінюються. Якщо ми згадаємо, які, скільки коштували , наприклад, там один кіловат або один мегават вітру, або один мегават або кіловат сонця ще три-чотири роки тому, і скільки це коштує сьогодні, це надзвичайно цифри, які відрізняються одна від одної. Сьогодні абсолютно нормально і стало вже такі підходи, як Smart Grid. Сьогодні уже після презентації четвертого чи проекту четвертого Енергетичного пакету в Європейському Союзі є, вводиться таке не поняття, а така філософія, як "розумний споживач". А філософія розумного споживача, який володіє усіма сучасними інформаційними і енергетичними технологіями і як споживач, а може іноді і як генератор, вона в принципі може змінити Концепцію енергетичної безпеки і енергетичного розвитку України.

І на завершення я хотів би сказати, що, звичайно, дуже серйозний блок, над яким ми працювали, але який потрібно ще доопрацьовувати в рамках нашої робочої групи, це питання, пов'язані з енергетичною ефективністю української економіки, енергоємкістю, тому що те, що ми маємо на сьогоднішній день, ті ключові параметри, вони абсолютно не відповідають цілям і задачам цієї стратегії. Якщо ми не змінимо економічну парадигму з точки зору економічної енергоефективності, наша економіка ніколи не буде конкурентною у світі.

Я хочу, можливо, вибачитись, але я цей приклад часто приводжу. Ми з нашими сусідами поляками приблизно споживаємо однакову кількість енергетичних ресурсів. Ну, поляки трошки менше, десь на відсотків 15,

можливо. Але ВВП Польщі в п'ять раз більше ніж ВВП України. Я думаю, це відповідь на ті запитання, де нам взяти енергетичні ресурси і скільки нам їх потрібно і яких для того, щоб ми були конкретними як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому ринку.

Тому, шановні колеги, ми очікуємо, знаєте, дуже конструктивних пропозицій. Проект стратегії, він з… З якого? 24-го, по-моєму, числа? З 19 грудня є на сайті Міністерства палива і енергетики. Всі без виключення мають, мали і будуть мати можливість з ним детально ознайомитися.

І ми би дуже хотіли попросити вносити письмові свої пропозиції. Не просто висловлювати якісь там зауваження або якісь емоції, що це комусь подобається, не подобається, погоджується, не погоджується – будь ласка, ми чекаємо чітких пропозицій. І я дозволю собі тут взяти таке зобов'язання від робочої групи, що кожну пропозицію спільно з тим, хто її пропонує, ми спробуємо розглянути для того, щоб чітко визначитися, наскільки вона відповідає критеріям стратегії, приймається вона чи не приймається. Якщо не приймається, то чому вона не приймається. Тому що це для нас надзвичайно важливий стратегічний документ.

А зараз я хотів би запросити до слова віце-прем'єр-міністра України Кістіона Володимира. Будь ласка.

КІСТІОН В.Є. Доброго дня, шановні друзі і шановний Олександр Георгійович, шановні народні депутати, представники засобів масової інформації, експерти. Сьогодні нам буде презентований Проект енергетичної стратегії України до 2035 року. Хотів би нагадати, що восени минулого року на доручення Прем'єр-міністра пана Гройсмана відновлена потужна робота по формуванню, розробці, вдосконаленню енергетичної стратегії нашої держави.

Принципова позиція уряду: Україні потрібна енергетична стратегія. Енергетика – це основа економіки. І про що говорив Олександр Георгійович, приводячи приклад наших сусідів, це основи нашого росту валового

внутрішнього продукту, це ріст, відповідно, економіки, це, відповідно, надходження до бюджету, це рівень життя в цілому наших громадян.

Тому ми формуємо не розвиток окремої галузі, а по суті, розвиток всієї держави. Глобальна мета стратегії і всієї держави – це енергетична незалежність нашої держави. І ми повинні при формуванні стратегії, загрози, які ми можемо протягом сьогоднішнього часу прогнозувати, і повинні думати, як може змінюватися світ, як зможуть змінюватися технології для того, щоб мати незалежну в енергетичному плані нашу державу.

Вона включає, стратегія, енергоефективність, забезпечення держави власними енергетичними ресурсами. Стратегія має всі аспекти розвитку нашої енергетики. Зокрема, зміни, що відбулися в зв'язку з військовими подіями і тимчасово неконтрольована територія на сході нашої держави, перспективи розвитку атомної енергетики, диверсифікація палива, технологій, виробництва, утилирізації ядерних продуктів, розвиток відновлюваної енергетики, впровадження енергоощадних технологій. Я глибоко переконаний, що по даній позиції у нас дуже багато потрібно ще зробити. Ми можемо говорити, що у нас започатковані системи, механізми, але це ще далеко від того, що потрібно Україні в рамках підвищення енергоефективності, енергозбереження зробити.

Стратегія має врахувати і євроінтеграційні процеси України. Ми взяли зобов'язання удосконалити наше енергетичне законодавство у відповідності до Угоди про асоціацію та інші домовленості з європейськими організаціями. Як говорив вже доповідач, головуючий, що на даний час ми знаходимося в часі, коли Європейське співтовариство уже презентує вимоги Четвертого енергетичного пакету. Ми на даний час працюємо над імплементацією тих вимог, які є в складі Третього енергетичного пакету.

Це включає екологічні вимоги, які Україна взяла на себе відповідно до Празької угоди. Відповідно ми маємо подбати про зменшення викидів парникових газів. У стратегії також мають бути відображені зміни, спричинені функціонуванням ринку природного газу, ринку електроенергії,

тобто має бути принципова нова роль держави у врахуванні інтересів усіх учасників ринку, споживачів тощо.

Хочу зазначити, що сьогодні ми розглядаємо не кінцевий варіант. Починаючи з 19 грудня і по даний час, всіх експертів, громадського суспільства є можливість ознайомитися і обов'язково, як сказав Олександр Георгійович , бажано потрібно надати свої пропозиції в письмовому вигляді. І я вам також підтверджую, що кожна пропозиція по удосконаленню, підвищенню ефективності формуванню стратегії України, Енергетичної стратегії України до 2020 року, буде опрацьована і принаймні, якщо не врахована, то це будуть відповідні підстави.

Відновлення роботи над стратегією – це значне досягнення. До обговорення мають бути залучені всі: уряд, депутати, експерти, міжнародна спільнота. І лише, переконаний, спільними зусиллями ми зможемо зробити якісний фундамент, стратегічний документ, від якого в подальшому залежить успіх нашої держави.

Сподіваюсь, що Міністерство енергетики та вугільної промисловості за результатами громадського обговорення, за результатами громадських слухань в першому кварталі будуть узагальнені і будуть внесені на розгляд уряду України. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимир Євсеєвич.

Зараз я хочу запросити до презентації проекту стратегії розробників. Я вже сказав, що у нас ключовими розробниками це був Центр Разумкова і Національний інститут стратегічних досліджень. Хто у нас перший – Володимир Юрійович чи Олександр Михайлович?

Олександр Михайлович, будь ласка. Суходоля Олександр Михайлович.

СУХОДОЛЯ О.М. Хочеться перевірити, чи буду я мати… чи ми всі будемо бачити ті слайди, які підготував, поки не видно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А якщо можна, слайди включіть, будь ласка, і презентацію.

СУХОДОЛЯ О.М. Поки йдуть організаційні питання, я би хотів подякувати Олександру Георгійовичу, Ігорю Степановичу і Володимиру Євсеєвичу за організацію цього зібрання, у мене на нього дуже великі сподівання. Що, очевидно, дуже хочеться сподіватися, що моя робота над стратегії наближається до завершення. У будь-якому випадку, якщо загал не сприйме той підхід, який ми запропонували, і ви мене розжалуєте, очевидно тоді я займуся іншими справами, а якщо підтримаєте і завершиться цей процес, я теж буду вдячний, тому що я займуся іншими справами знову ж таки. Тому я дуже вдячний за організацію цього.

І в такому випадку розпочнемо. Але перш ніж перейти до вже безпосередньо презентації, я хочу сказати, що ми уже знаємо з Володимиром Юрійовичем ряд зауважень, були на зустрічах, ми отримали зауваження експертів-фахівців щодо енергетичної стратегії.

Я пізніше повернуся знову до цього питання, але найбільше зауважень, на мій погляд, сформовані з того підходу, який говорить що це,те, що ми запропонували, не зовсім стратегія, тому що тут немає детального розрахунку якихось технічних параметрів тих чи інших галузей.

Дана ситуація виникла з самого початку нашої роботи, яка розпочалася два роки тому, коли до нас звернулося міністерство з проханням розробити стратегію, перше, що ми зробили, це намагалися зрозуміти, що таке стратегія. Ну, на сьогодні, як ви знаєте, у законодавстві що таке стратегія визначення немає. Вимог до написання стратегії немає. Тому стратегія формується, очевидно, замовником, тобто те, як він бачить, щоб цей документ виглядав.

Наступний слайд, будь ласка. От, наприклад, є така стратегія: "Україна-2020", вона містить перелік розділів, ви можете на них подивитися, і об'ємом вона сягає 10 сторінок. Ну, можливо, чуть більше в залежності від того

шрифту. Якщо брати шрифт, який в базі даних законодавства Верховної Ради, то це 10 сторінок. Чи таку стратегію очікують енергетики, які традиційно звикли працювати із конкретними якимось параметрами? Ні! І саме з цього було найбільше здивувань і зауважень, існуючих і раніше, стосовно стратегії, яка розміщена на сайті міністерства.

Наступний слайд, будь ласка. Але якщо подивитися на – це я вибрав наугад ряд стратегій, які нещодавно затверджені, ви можете подивитися, що вони затверджуються різними інституціями. Але всі вони схожі тим, що вони невеликі за обсягом, що вони визначають основні пріоритети. Інколи деталізують пріоритетні напрями дій у планах-заходах чи дорожніх картах. Ось оце самі останні які були оприлюднені.

Наступний слайд, будь ласка. Тоді яким чином підходити до формування Енергетичної стратегії України? Традиційно це була стратегія фактично розвитку галузі паливно-енергетичного комплексу. Але, як уже зазначали раніше головуючі, ми знаходимося на зміні, на зміні технологічного укладу, на зміні і механізмів управління, на зміні і системи управління держави. Виходячи з цього, необхідно сформувати стратегію, яка охоплює не тільки те, що знаходиться в сфері управління Міненерговугілля, але і інші дотичні до енергетики аспекти. Саме тому ми вибрали як кінцеву ціль стратегії – це забезпечення енергетичної безпеки країни. Тобто мета Енергетичної стратегії України досягнути стану, при якому енергетична безпека України буде знаходитися на тому рівні на якому необхідно.

Наступний слайд, будь ласка. Ну, ось теж наводиться порівняння відмінностей підходів, де традиційний підхід, тобто це перша стратегія 2006 і друга 2013 року, вона акцентувалась на прогнозах розвитку окремих галузей енергетики і деталізувала якісь технічні параметри. Ми ж пропонуємо віддати перевагу встановленню стратегічних цілей розвитку суспільства, пов'язаних з енергетикою, формування механізмів досягнення цих цілей.

Наступний слайд, будь ласка. Інше питання, яке виникло в процесі роботи над стратегією протягом цих двох років. У зв'язку з лібералізацією

економічних відносин, демократизацією суспільства, у нас кожна галузь паливно-енергетична почала розробляти свої власні програми розвитку. Вони носять або назву Національного плану дій, як нас просить Енергетичне співтовариство, або безпосередньо програми розвитку окремих галузей, або державні цільові програми. То виникло питання, яке я хочу задати вам, колеги: чи має стратегія повторювати тексти програм у своєму тексті, чи мають ці показники відрізнятися, чи мають вони суперечити? Як вийти з цієї колізії, коли розроблено і затверджено вже ряд програм, розробляються і будуть затверджені ряд інших, і що буде тоді із стратегією, якщо вказувати ті самі технічні параметри або інші, тому що ми проводимо зараз обговорення, отримуємо зауваження? Це питання необхідно вирішити сьогодні, тому що ситуація, фактично, виходить з-під контролю. На даний момент нам ще вдалося збалансувати ті пріоритети розвитку галузі, які вже затверджені, і з тими цілями, які ми взяли в рамках зобов'язання, міжнародних зобов'язань і нашими пріоритетами з точки зору забезпечення енергетичної безпеки.

З кожним днем кількість програм, кількість протирічивих заяв збільшується, тому, на наш погляд, необхідна стратегія як документ, який би узгоджував і координував дію і виконання ось різних галузевих програм.

Наступний слайд, будь ласка. Інший методологічний піді, як будувати стратегію… наступний слайд. Традиційний підхід, ми на сьогоднішній стан беремо ту систему відносин, яка існує, і прогнозуємо вперед, тобто екстраполюємо наперед на тих же ж технологічних рівнях, на тих же допусках формування ринків, їх функціонування.

І протилежний підхід, який часто зустрічається також, це сформувати проект майбутнього для енергетичної сфери. На жаль, наша система освіти з точки зору суспільної сфери майже не готує фахівців, які вміють проектувати. В технічній сфері є, але яке майбутнє суспільних відносин, яка майбутня модель відносин: держава – споживач енергоресурсів і виробник енергоресурсів, має бути така, яка нам потрібна.

Також питання необхідності запровадження послідовності дій. На кожному періоді часу існують інші соціально-економічні умови, які мають бути враховані в реальних діях. Тому ми запропонували цей період – 20 років, розбити на етапи і для кожного етапу встановити визначений набор цілей, які мають бути реалізовані.

Наприклад, до 2020 року це завершити процес реформування і проведення законодавства відповідно до міжнародних зобов'язань. Це суттєво змінить відносини на енергетичному ринку, тому після цього будуть працювати інші механізми, навіть інвестиційні механізми накопичення капіталу для інвестицій. Ще цей підхід дозволяє уникнути такої проблеми, яка, на жаль, виникла в нашому суспільстві, коли за управління, за бюджетними видатками, за суспільними видатками ведуть боротьбу різні групи впливу. Будемо відверті, що ми бачили ту ситуацію, коли чергова група впливу начинає змінювати той чи інший стратегічний документ. Цей підхід дозволяє зафіксувати стратегічні цілі, довгострокові, без необхідності їх змінити, даже допускаючи цю конкуренцію. Тому що ця конкуренція зводиться нижче на рівень програм. А програми мають обмежений термін користування, тому вони або самі закінчаться, або вплив тієї чи іншої групи зміниться. Таким чином, стратегія може існувати незмінно і тривалий час із стратегічними цілями.

Наступний слайд, будь ласка. А які ж ці стратегічні цілі? Яку картину енергетики ми хочемо бачити? Тут є теж різні підходи. Ми можемо сказати, от зараз ми з вами тут домовимося і сформуємо ті параметри розвитку енергетики і будемо їх всі досягати, коли вийдемо із цієї кімнати. Чи це є реалістично? На мій погляд, ні. Тому ми вибрали ті цілі, які мають гарантувати державі енергетичну безпеку, це лише назви.

Наступний слайд, будь ласка. Ось тут чисельні показники. Це енергоефективність на тому рівні, щоб економіка конкурувала з нашими найближчими країнами-конкурентами по розподілу світовому, розподілу праці. Це енергетична незалежність, це відсоток диверсифікованості

поставок з різних джерел, це наші зобов'язання по кліматичним угодам, це якась частка відновлювальної енергетики, знову ж наші зобов'язання або які ми визначимо самостійно, та інші індикатори. Саме ці індикатори і слугують тими стратегічними цілями, які характеризують той стан енергетичного комплексу, який ми хочемо досягнути.

Наступний слайд, будь ласка. Ось вони. Тут, звичайно, нічого не видно, мабуть, здалеку. Але в тексті стратегії, ви її бачили, можете проаналізувати. Ось ці індикатори, власне, і є тією метою, на досягнення цих індикаторів, власне, і має бути спрямована стратегія, Енергетична стратегія України, звичайно, на наш погляд.

Наступний слайд, будь ласка. Іншим аспектом не менш важливим в Енергетичній стратегії – це відображення тих механізмів функціонування ринків і взаємовідносин між державою, виробником енергоресурсів і споживачів. Це не менш важливий момент. Тому що, наприклад, у нас є така компанія як НАК "Нафтогаз України", дуже важлива компанія. Колись держава ставила їй ціль вийти на міжнародні ринки, було багато проектів. Але сам механізм функціонування цієї компанії на внутрішньому ринку фактично не дозволяв їй конкурувати на рівних в динамічно змінних уставинах ринків, світових ринків чи ринків тієї країни, куди вони виходять. До чого це призвело? До того, що нещодавно, чи я може помиляюсь, керівник компанії сказав, що проекти міжнародні буде компанія закривати, оскільки недоцільно. Ось таким чином механізми дозволять або не дозволять впроваджувати інвестиції чи не впроваджувати. Саме тому ми визначили іншою складовою стратегії – це саме встановлення цілей по трансформації механізмів управління і регулювання енергетичних ринків. Ми їх розділили на кілька етапів. Це етап реформування, найближчий. Основна задача – це перейти до ринкових механізмів функціонування енергетики.

Наступний слайд. Є етап корпоративного розвитку. Для того, щоб українські компанії могли виходити на зовнішні ринки і конкурувати,

необхідно підняти корпоративну культуру компаній і працювати по світовим стандартам.

І третій етап. Це інноваційного розвитку енергетики, де фактично ставиться задача змінити, кардинально модернізувати енергетичний сектор.

Під ці етапи були деталізовані механізми, які знаходяться в так званій дорожній карті або можемо ми їх назвати план-заходів, за аналогією, як ви бачили, з іншими стратегіями, стратегічними документами які існують в державі.

Наступний слайд, будь ласка. Не менш важливий є момент, який називається забезпечення реалізації стратегії. Як я уже згадував, стратегія відсутня в системі документів державних, в ієрархії систем документів держави, фактично тільки стратегія національної безпеки, в законі сказано, що уряд зобов'язаний враховувати цю стратегію, стосовно інших ні. Тому був запропонований механізм координації дій різних органів влади, які будуть залучені чи мати якісь завдання в рамках Енергетичної стратегії, механізми контролю за виконанням, в тому числі і як на внутрішніх ринках, так і на зовнішніх. Ну, детально ви могли познайомитись із текстом стратегії.

Наступний слайд, будь ласка. І виділено місце і роль Міністерства енергетики, вугільної промисловості в цій координаційній роботі. Зокрема, пропонується ряд механізмів які б дозволяли Міненерго адекватно моніторити і відстежувати стан реалізації стратегії.

Наступний, будь ласка. Параметри розвитку паливно-енергетичного комплексу. Я думаю, що більшість присутніх в залі колег саме хотіли поговорити про ці параметри, але, як я намагався показати, що це не потрібно згадувати в стратегії.

Наступний слайд, будь ласка. Я табличку навів, але цифр не дав. Фактично ті зауваження, які надходили в першому раунді обговорення стратегії, який триває вже другий рік, 95 десь відсотків стосувалися лише цифр в оцій табличці. На мій погляд, це політичне рішення уряду, які тут будуть цифри.

Безумовно, ми прорахували і свої варіанти запропонували. Два роки тому ми збалансували різні галузі, запропонували свій варіавт. Але ситуація змінюється кожний день, і ті методи і моделі прогнозування, які на сьогодні існують, вони дуже залежать від саме оцих параметрів вхідних даних. Якщо ви кожного року будете застосовувати найкращу модель, яка існує в Україні для прогнозування, ви кожного року будете мати інший оцей баланс. Якщо ви введете невеличку зміну вхідних даних стосовно пріоритетів врегулювання даже однієї галузі, ви будете мати інший цей баланс.

Існує величезна проблема, яку законодавці створили для виконавців. Законом України про ринок електроенергії, який існує, визначено, що має бути щорічне затвердження розвитку енергетичної системи України. В цьому програми розвитку енергетичної системи, в цій програмі використовуються ті ж самі моделі. І кожен рік в них получаються інші цифри. Ну, це можна кожний рік змінювати, оскільки це що річний план. Коли ми затверджуємо довгострокову стратегію, це поставить в суперечність ту динаміку реальної ситуації із тими цифрами, якщо вони будуть тут відображені в стратегічному документі.

Я на цьому хотів би завершити свою частину, тому що коли розпочинався перегляд тієї розробленої інститутом стратегії два роки тому, тепер оновлення відбувалося, і я звернувся з проханням до всіх колег допомогти інституту, тому що в нас можливості детально заглибитися в ці розрахунки не було. І, можливо, хтось хотів би сказати, чому нас не залучали. Да залучали, хто би хотів робити. Я уже вдячний і, мабуть, міністерство вдячне Центру Разумкова, що вони згодилися в дуже швидкий термін прорахувати ці цифри і Володимир Юрійович Омельченко, мабуть, детальніше розкаже про ті проблеми, які виникали з формуванням ось цієї таблички, який називається інколи паливно-енергетичний баланс. Я дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Михайлович, дякую.

Я пропоную дати можливість Володимиру Юрійовичу зробити свою частину презентації, а потім, якщо в когось будуть такі запитання, ми їх задамо. Добре?

Будь ласка, Володимир Юрійович.

ОМЕЛЬЧЕНКО В.Ю. Дякую за запрошення, і Олександр Григорович, і Ігор Степанович, за те, що надали можливість виступити по цьому питанню.

Я, ви знаєте, вже другий день підряд виступаю в цьому залі за даною темою. Тому я буду достатньо стислий, не буду дуже багато говорити, тому що вже презентацій було дуже багато і, значить, проект енергетичної стратегії опублікований був на сайті, тому вдаватися в якісь деталі, я вважаю, ну, не актуальне на сьогодні питання.

Насамперед хотів би сказати, що на сьогодні виграють ті суспільства, які здатні проектувати майбутнє, да, тобто які здатні побудувати проекти і плани майбутнього. І в цьому плані наш проект енергетичної стратегії теж ми намагалися вибудувати таким чином, щоб усі разом: експерти співтовариства, зацікавлені міністерства, значить, міжнародна спільнота змогли якось туди заглянути подалі в майбутнє і сформувати з тої точки зору, щоб ми не відставали постійно, не доганяли інші країни, а почали все ж таки грати на випередження.

Чим відрізняється насамперед, я хотів би сказати, дана стратегія від тих документів, які існували раніше. Насамперед це тим, що вона не носить галузевий характер. Ця стратегія була сформована по функціональному принципу, і був застосований програмно-цільовий метод. І ви знаєте, що, якщо попередні стратегії були достатньо деталізовані з точки зору цифр, технічних параметрів, дуже багато було балансів, сценаріїв. І, на жаль, навіть песимістичні сценарії не були виправдані. Тому що по песимістичному сценарію, наприклад, ми повинні вже по тій, діючій, по суті, стратегії зараз десь споживати більше 50 мільярдів кубічних метрів газу, там більше 60 мільйонів тонн вугілля. І ви знаєте, що це абсолютно не виправдано було.

Тому ми вирішили все ж таки не деталізувати, а визначити основні цілі, основні параметри і досягнення цих цілей через завдання, через алгоритми досягнення цих завдання, виконання цих завдань, для того щоб досягнути головної мети.

Олександр Михайлович вже сказав про головну мету, я трішечки хотів би її доповнити, що це не тільки енергетична безпека, а і перехід до енергоефективного та енергоощадливого використання і споживання енергоресурсів із впровадженням інноваційних технологій. Стратегічне бачення – це енергетична галузь України - економічна запорука державного суверенітету, елемент належного врядування, надійний базис сталого розвитку конкурентної економіки та невід'ємна частина європейського енергетичного простору.

Хотів би також зауважити, що, на жаль, при формуванні енергетичної стратегії ми не бачили якогось серйозного стратегічного такого прогнозування з боку уряду, як буде розвиватися наша країна, яку економіку ми будемо будувати. Тому що ви знаєте, що багато розвинутих країн світу вони зосередились на будівництві економіки 4.0. Я думаю, багато із вас знаєте, що це таке і наскільки далеко ще Україна від цієї мети.

На жаль, ніякого стратегічного прогнозування ми не бачили від нашого уряду і попереднього і цього, на жаль, і це велика проблема для того, щоби… була велика проблема для того, щоби зазирнути в наше енергетичне майбутнє.

Тут слайди показують. Ну на слайдах це основні завдання, основні цілі, алгоритми вирішення цих цілей. І я хотів би попросити оператора, щоб він перейшов на слайд № 15. На слайд № 15.

Я хотів би також сказати, що ми вже отримали достатню кількість зауважень. Особливо хотів би відмітити Торгово-промислову палату України, яка дуже добре попрацювала. І хоча їхні зауваження достатньо спірні, але вони конкретні і обгрунтовані. От Борис Іванович Басок зараз тут сидить, присутній, і я думаю, що тільки подякувати можна за його роботу, за

роботи його колег. І безумовно, що ця робота марно не пройде і ми повинні враховувати їхні зауваження.

Але, на жаль, було багато претензій. В першу чергу вони стосувалися – вже Олександр Михайлович казав – деталізації енергетичної стратегії, що багато хто не розуміє, чим відрізняється енергетична стратегія від Енергетичної програми.

Також були претензії, що… багато казали людей, що… експертів, що ми не були прозорі, що ми не залучали експертів, і самі там в якомусь такому закритому "ордені тамплієрів" розробляли цю стратегію. Але це було не так. Тому що насамперед Центр Разумкова ще у лютому 2015 року, я підкреслюю, два роки тому назад провів перший захід. Запросив усіх урядовців з профільних міністерств, відомств, народних депутатів, експертів. На жаль, не всі змогли прийти. І ми на цьому круглому столі виробляли стратегічне бачення. Потім запропонували, наробили базові такі параметри енергетичної стратегії, розмістили їх на нашому сайті і запропонували висловлювати свої пропозиції.

На жаль, черги охочих писати і працювати конкретно і відповідати за результати не було. Але вчора на обговоренні, на засіданні, я почув такі претензії, що ми нікого не залучали. І багато критичних таких зауважень з цього приводу. Але це абсолютно не відповідає дійсності. І треба сказати, що у нас керуючий комітет теж завжди був готовий всіх залучати, хто хотів працювати.

От, відкритий слайд № 15. Дуже важливе, на мій погляд, зауваження полягає в тому, що в зміні енергетичних параметрів енергетичної стратегії, про що нам треба всім подумати, як вийти з цієї ситуації. Що в принципі наш проект енергетичної стратегії формувався на оперативних даних. Тому що не було тоді даних Державної статистики за 2015 рік. І ці дані не містили показники постачання і видобутку вугілля з НКТ, неконтрольованих територій.

І як ми побачили останні матеріали Держстату за 2015 рік, він якраз вийшов в кінці грудня 2016 року, то цифри там серйозно були змінені. Так, якщо попередні цифри, за оперативними даними, наприклад, видобуток вугілля. Значився, зараз скажу… Значить, значився 19 мільйонів тонн, то Держстат показав цифру 27 мільйонів тонн. І при прогнозуванні 2020 року тут, мені здається, треба зробити деякі зміни, тому що дуже сильне відбувається падіння вугілля і не передбачається, як це заміщення зробити. Мені здається, що тут це питання треба якось погодити. Але це такі технічні речі, які вони можуть реалізовані.

Хотів би також підкреслити, що проект енергетичної стратегії передбачає реалізацію ядерного газового сценарію плюс видає, плюс захист критичної інфраструктури. Спочатку, так як ми залежали від поставок російського газу, ми планували, що частка природного газу буде знижуватися.

Але за останні два роки практично ми припинили поставки газу з Російської Федерації, знизили споживання природного газу в країні більше ніж на 20 відсотків. І, ви знаєте, що зараз урядом прийнята державна концепція видобутку природного газу і таким чином природний газ, я думаю, що треба стабілізувати його рівень в енергетичній стратегії, він буде відігравати дуже важливу роль в нашій енергетичній політиці. Оскільки ви знаєте, що зараз заплановано і реалізуються масштабні проекти, обхідні газопроводи це, так званий, турецький потік і "Північний потік-2". І фактично Україна може залишитися в енергетичній такій певній блокаді. Тому що ви знаєте, що десь 70 відсотків всього газу, який ми купуємо у Європейського Союзу, це російський газ фізично, не юридично, а фізично. Тому після 2019 року існують серйозні ризики, які ми можемо компенсувати значним збільшенням видобутку природного газу.

І, накінець, я хотів би сказати, що нам потрібно якось сформувати якусь робочу групу, яка б всі ці зауваження, там їх буде дуже багато, дуже багато, сотні, мабуть, зауважень, і це дуже складна робота насправді. Тому

що не можна всіх задовольнити, треба буде вибрати якісь і пріоритети. І нам треба разом подумати як ми будемо виходити на останній етап завершальний нашої роботи.

Дякую всім за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Юрійович, дякую.

Шановні колеги, будь ласка, в кого є які запитання до спікерів? У народних депутатів, у членів комітету, якісь запитання є?

ОМЕЛЬЧЕНКО В.Ю. Може якісь питання будуть?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так от я запитую, у народних депутатів є запитання. Головне – розпочати процес.

БЄЛЬКОВА О.В. Почнемо. Ми вчора якраз почали вже обговорення і я говорила, що моя основна критика, я не знаю, кого залучали, кого не залучали? Але дуже важливо, щоб ця стратегія була дієвою і, дійсно, стратегічною в тому сенсі, щоб всі в цьому залі зрозуміли б, які головні напрямки розвитку.

Традиційно піклуюсь про газ і газовий ринок. Скажіть, будь ласка, на скільки вам вдалося врахувати рекомендації урядової концепції, яка вже затверджена постановою Кабміне, за що я принагідно вдячна і віце-прем'єру і міністру, тому що мені здається там ми знайшли ряд конкретних пропозицій, які слугують вирішенню того стратегічного завдання, яке ви делікатно назвали "поступове нарощення видобутку газу", яке ви назвали "одним з пріоритетних". Мені здається, воно найбільш пріоритетне, але це звичайно залежить від симпатій до того чи іншого виду генерації.

Разом з тим, я все ж таки хотіла побачити, які конкретні заходи ви вимагаєте від Верховної Ради, ви як експертне середовище, яке працювало над цим документом, для того, щоб стратегія стала реальністю.

ОМЕЛЬЧЕНКО В.Ю. Ви знаєте, дякую, пані Ольга за ваше запитання.

І, безумовно, що ми дуже уважно вивчали проект концепції, який готувався по збільшенню газовидобутку, дуже багато працювали з Романом Опімахом і з тими людьми, які готували цю концепцію, робили розрахунки. У нас деякі були питання, але принципово ми підтримували, що необхідно забезпечити для нових родовищ рентну ставку 12 відсотків. Це наша принципова позиція, ми її абсолютно підтримуємо і вважаємо, що це було б серйозним стимулом для розвитку, і ми це пропонуємо, ну не конкретно 12 відсотків, ми не запропонували, тому що ми запропонували дещо інші методологічні речі.

Тобто в принципі, я думаю, що навіть треба говорити не про конкретну ставку 12 відсотків, 20, 30, тому що весь час будуть приходити нові уряди, нові верховні ради і вони будуть змінювати цю ставку. А треба говорити про методологію, як ця ставка нараховується, залежно від геологічних умов, в залежності від цін і кон'юнктури на ринку. І тоді, коли цей принцип і цю методологію ми затвердимо, тоді нам не потрібно весь час переглядати рентну ставку. Тобто у нас вже будуть принципи, методології і це буде зрозуміло, і ясно для інвесторів, а коли весь час то одна ставка переглядається, то інша це відлякує інвесторів.

Тому в принципі я підтримую цю концепцію, вважаю, що вона фактично і є тією програмою реалізації тих завдань, які сформовані в Енергетичній стратегії. І я тільки двома руками буду підтримувати, щоб вона дійсно запрацювала ця концепція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вибачаюсь, мені, Ольга Валентинівна, здається, що тут все дуже об'єктивно.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що все дуже об'єктивно, тому що одним із пріоритетних напрямків, тому що якщо Олександр, він буде говорити за "зелену" енергетику, за вугілля, за теплову генерацію, тобто одним із пріоритетних і поступове нарощування, але яке чітко формалізується уже в рішенні українського уряду. І це як би логічне продовження. Стратегія, яка переростає в програму. Отут якраз, мені здається, да.

БЄЛЬКОВА О.В. Олександр Георгійович, знову ж таки, з великою повагою до всіх типів генерації, мені здається, що всі сьогодні свідомі у цій кімнаті, що є однією з проблемних частин відносин з Російською Федерацією. Це є газ на сьогодні. І Україна фактично за останні 25 років стояла на колінах. Мені би дуже хотілось побачити вставшу Україну з колін. І тому я так і наполягаю на цьому питанні. Тут немає протирів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене є відповідь.

БЄЛЬКОВА О.В. Разом з тим, я звертаю і я дуже підтримую альтернативні джерела. От, якраз їду у Сполучені Штати вивчати їх досвід. І я, безумовно, підтримую і питання вугілля, і так далі. Але я хочу сказати. Я тільки що прийшла з зустрічі з канадськими нашими колегами з парламенту. Вони запитують, як ми можемо співпрацювати в Україні? Я взяла на себе сміливість і від імені нашого комітету, і навіть від імені міністра сказала, що якщо є якийсь напрямок, де ми конкретно можемо співпрацювати, це енергетика.

Але вони задають дуже конкретні питання. Їм не потрібні загальні слогани. Вони говорять: "Яка у вас ставка ренти? Які у вас умови по альтернативці?" Вони, до речі, нарівно запитують. І вони нас запитують, що ми можемо сьогодні як парламент запропонувати? Мені особисто, я дам свої пропозиції, викладу їх. Ну, технічно все обґрунтую. Але мені здається, що всі наші стратегії повинні бути віднині наповнені дуже конкретними цифрами,

які незалежно хто, є міністром, депутатами, вони залишаться сталими. І Україна не буде їх змінювати для того, щоб ми могли залучити сьогодні інвестиції.

_____. Але стратегія це не програма. Тобто цифри, дійсно, там повинні бути. Але, все ж таки більш детально реалізація повинна розписана в концепції. І що стосується пріоритетів, то я вважаю, що це один із пріоритетів, газовидобуток. Але розвиток видається не менш як пріоритет. І ми демонструємо, що фактично розвиток і частка ……. в енергобалансі, вона буде розвиватись найбільшими темпами. Тобто фактично більше ніж вп'ятеро за ці роки. І жодний вид генерації не може конкурувати з цим.

А також, безумовно, енергоефективність і енергоощадливість. Так називається наша стратегія: безпека, енергоефективність і конкуренція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую.

Я зараз всім надам можливість задати запитання, але міністр просить сказати декілька слів, я вважаю, що це правильно, тому що у нас якби і засідання комітету, і засідання колегії.

Тому, Ігор Степанович, будь ласка.

НАСАЛИК І.С. Дякую, Олександр Георгійович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можливо, багато запитань зніметься.

НАСАЛИК І.С. Шановний Володимир Євсеєвич, шановні народні депутати, члени комітету. І не тільки, я бачу тут є депутати, які не в нашому колишньому комітеті, в діючому комітеті, вибачаюсь, працюють.

Я хочу подякувати, що прийшли обласні державні адміністрації, до речі, вони також надавали пропозиції, що прийшли профспілки різних

галузей. І, звичайно громадські організації і суб'єкти енергетичного ринку нашої держави.

Я щиро хочу сказати, що за цей період, коли… хоча я не повинен сказати, що стратегія стратегічно змінилася від тої, яка подавалася у 2015 році. Бо стратегія є стратегічно змінитися не може по своїй суті, вона дещо змінилася, але не так, як би 5-7 відсотків.

Тому я хочу подякувати за ваші пропозиції. які ви надали, а їх прийшло більше 200, інколи одна одну виключає по своїй суті. Але, навіть, повинен сказати, що школа естрадного мистецтва "Джем" і то дала свої пропозиції щодо розвитку енергетичного сектору України. І це, звичайно, добре.

Перш за все хотілось би сказати саме основне, от задавалося питання Олександром Юрійовичем, стратегія – це… і він говорить у мене відповіді на це запитання немає. Але як немає відповіді запитання, не розумієш для чого тоді створюєш це. Ми як міністерство дали для себе відповідь на запитання, бо ми вважаємо, що, все-таки, стратегія – це в першу чергу план дій до досягнення цілі. Коли ми сформуємо ось такий алгоритм тоді ми чітко можемо визначати цілі. Якщо ви побачите, то в цих цілях, які пропонуються, хочу якраз подякувати вам, там немає розвитку галузей. В цілях, що стоїть? Енергоефективність суспільства, в цілях знаходиться енергозабезпечення конкурентної економіки від споживачів.

В цілях знаходиться безпека поставки, транспортування і генерації, і в цілях знаходиться четвертий – це інтеграція в європейський простір енергетичної системи України. Якщо ви побачите галузей там немає і тільки ми перейдемо на галузеву систему, все, на тому наша стратегія завершиться. Бо, по великому рахунку, вони є конкурентними між собою і взаємовиключають план розвитку одної, план розвитку іншої.

Що... їм в дійсності прийшлося розв'язувати непросте питання. Вони мали формулу дуже з багатьма невідомими і дуже з багатьма, я би назвав так, обмеженнями чи сервітутами, які зв'язані з міжнародними договорами, нашими зовнішніми зобов'язаннями. От в цій формулі вони і намагалися

найти градієнт максимального розвитку енергетичної системи нашої держави.

Я зразу хочу сказати, що міністерство повинно в майбутньому, от якщо ви бачили, там розділялося функції: перше – стратегічно, що нам повинно зробити з 2020 року. І я як подивився, що стратегічно до 2020 року, то в міністерстві багато робити немає що. Тому що там в основному проведення законодавчої бази, то єсть завершення Закону про ринок електричної енергії, розписано, хоть прийнятий закон про НКРЕКП, але вже... Хочу подякувати, якщо є сьогодні є ті ІТ, які розписали періоди, як це проводження. Тобто завершення законодавчої бази і створення ринкових умов, по великому рахунку. Дальше іде взагалі система розвитку.

Тому, друзі, якщо ми зараз перейдемо суто по галузевих напрямках, ми не дійдемо абсолютно ніякої згоди. Якщо ви побачите, якщо ми говоримо там про енергосистему і щоб зняти, скажімо, грубо питання, яке зв'язане з генераціями, то в нас є дуже чудова і, можливо, вона буде вписуватися в стратегію, в нас є Програма розвитку об'єднаної енергосистеми України до 2025 року. І якщо ви побачите параметри, які там закладаються, вони практично 2-3 відсотки відрізняються від тих, які закладалися ще 2 роки назад. Так, я також можу не погоджуватися, як ми прийдемо на параметри, що ми будемо споживати електроенергії в 2035 році, чистої споживання, не виробка, а споживання – 160 мільярдів. Це значить, виробити нам треба 235. Я тоді порахував, а як же тоді повинна розвиватися економіка і ще при енергоефективності, щоб таку масу електроенергії споживати? Звичайно є багато нюансів і навіть міністерство розписало дві папки деяких зауважень, але стратегія - це і є стратегія, це є план дій. І от саме міністерство, воно не повинно виконувати цю стратегію, як не дивно, вона є розписана, затверджена, все, вона не міняється. Бо, якщо ви порівняєте, я дивлюся, Михайло Волинець сидить, він все-таки у вугільній галузі довгий період. У 2013 році розвиток вугільної промисловості скільки – 15 мільярдів? 2 мільярда доларів – на розвиток вугільної промисловості. Подивилися 2015-й,

2016-й роки – скільки? 30 мільйонів. Оце значить і нема відсутності стратегії. Так от стратегія зв'язана з тим, щоб який би міністр не прийшов, який би уряд не помінявся, вони повинні виконувати цей напрямок, який забезпечив.

В чому роль взагалі міністерства? Я взагалі бачу в тому, що міністерство повинно відійти від функцій будь-яких управлінь галузі, умовно кажучи, повинно корпоратизуватися "Укренерго", корпоратизуватися, повинно корпоратизуватися НАК "Енергоатом", повинен повністю корпоратизуватися і передати, до речі, міністерство "Укртранснафта" і інші об'єкти. Міністерство, разом з Кабінетом Міністрів України, радою реформ повинно розробляти правові акти, слідкувати за ситуацією такі, які б дали можливість реалізувати стратегію чи план дій для завершення цих цілей.

Напевно, можна було на цьому і крапку поставити, але 60 відсотків всіх звернень, які прийшли, 60 відсотків, вони стосувалися двох речей. Перша річ стосувалася "Енергоатома" і кожен його бачив по-різному, одні максимально його розвивати, інші пошвидше його закривати. Одне можу сказати, що тут міністерство як замовник програм буде стояти чітко: атомна промисловість у нас буде розвиватися. Вона є базовою, і ми будемо робити все для того, щоб вона розвивалася. Мало того, ми вже можемо зробити і сказати, що ми виконуємо навіть проект стратегії. Ми перший раз – і от сьогодні "Енергоатом" у нас присутній, - ми виробили площадку ремонтну, ремонтну площадку… Якщо можна, ще 3 хвилини. Пане Михайле, 3 хвилини ще виділіть, я вже завершую, 3 хвилини.

Ви не задавали собі запитання, чому у нас в травні місяці, вибачаюсь, задавали питання, чи вистачить нам потужності, чи не вистачить. Та тому що кожен уряд, який прийшов, він дивився, як максимально видавити "Енергоатом", дати максимум, і нікого не цікавило, а що буде на наступний рік. Ми вперше зараз, і це ми вже зробили імпульс до виконання стратегії, що ми прийняли енергетичний баланс нашої держави ще в листопаді місяці, який дав можливість кожному розрахувати, а як він буде жити, що він буде генерувати і на що він буде виходити в наступному році. Так от, по

"Енергоатому" я зобов'язаний зупинитися сьогодні, тому що більшість звернень йшло якраз по ньому.

Ми вперше розробили 4-річну… "Енергоатом" залежить від двох речей. Перша річ – ремонтна його площадка, від нього буде залежати, скільки він буде виробляти. І друга річ: а які він буде мати обмеження. І ми пішли в двох напрямках, для того щоб максимально дати імпульс розвитку атомної промисловості. Ми розробили 4-річну площадку по розвитку атомної промисловості. Я вам вже сьогодні можу сказати – це вперше озвучу, - що на наступний рік виробіток атомної енергетики, вже 2017-ий, ви знаєте, 83.300; 2018-й – 83.600; 2019-й – 87.200; і 2020-й – 87.615. Замітьте, не приблизно, а ми видали вам вже параметри плюс-мінус 10 мегават. Ми вже видали до 2020 року. Але, звичайно, "Енергоатом" не може працювати, оскільки він був зав'язаний з цілою системою, в тому числі і з Російською Федерацією. Тому ми прийняли цілий ряд кроків для того, щоб повністю ізолюватися від процесу.

Зокрема, я хочу подякувати депутатам, які прийняли Закон про виділення ділянки і будівництво центрального сховища відпрацьованого ядерного пального. Ми зняли з себе проблему і я більше чим переконаний, що в середині 2017 року, якщо все у нас буде йти по плану, ми його будемо мати і ми відійдемо від цієї теми. Ми повністю пішли на те, щоб диверсифікувати поставку ядерного пального, 40 відсотків, практично, це буде поставлятися у "Вестінгауз". Але ми пішли ще далі, ми прийняли рішення про те, що буде будівництво заводу твердих ТВСів тут в Україні. І ми будемо залежні від зовнішнього фактору тільки по двом речам: ЄРР, який ми можемо замовити в будь-яких інших країнах і збагачення урану. Оці дві позиції у нас будуть комерційні, а видобування, ми затвердили там розвиток атомного комплексу по видобутку уранової руди. І все інше це буде все повністю на державі.

Говорять, а будемо розвивати, чи не будемо розвивати? У нас вже завершується процес по завершенню будівництва третього і четвертого блоку Хмельницької атомної. Ми підемо по програмі "мінус один, плюс два".

Тому я не хотів би, щоб ми сьогодні зосереджувались на сферах, бо тільки ми підійдемо до галузей ніякого кінцевого результату ми не приймемо.

Є така пропозиція, я би просив, Олександра Георгійович, ми отримаємо всі, навіть всі присутні сьогодні, ми отримаємо письмові ваші пропозиції, ми поблокуємо їх по загальних сферах. Ми систематизуємо через управляючий комітет, який очолює Володимир Євсієвич, по цих блочних системах ми готові зустрітися з тими, хто ініціював ці питання, згрупувати в цілісну систему, представити вам, дехто буде не погоджуватись, зрозуміло, бо я ж говорю, один одного практично, нівелюють і це антагонізми, пропозиції. Але це буде вироблена стратегія в питаннях важливості держави, і в питаннях тих цілей, які ми намагаємося отримати.

У мене все, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я хотів би привітати ще одного віце-прем’єр-міністра пана Зубко, який долучився до нашої роботи. Я думаю, що сам рівень представництва на засіданні комітету, і колеги говорять про важливість питання енергетичної безпеки, енергетичної стратегії.

Вікторія Михайлівна, будь ласка, ви хотіли запитання задати. Я думаю, що ми отак і підемо.

ВОЙЦІЦЬКА В.М. Так. дуже дякую, пане голово. Дуже дякую, пане віце-прем'єре, пане міністре, за можливість надати свої коментарі. А перш за все, я хотіла би подякувати за ще одну спробу написати Енергетичну стратегію з того, що я розумію, перебуваючи тут тільки у Верховній Раді менше, ніж три роки. Це вже не перша спроба зробити такий документ. І хочу зазначити, що… ну я спостерігаю покращання і покращання цього

процесу. Сподіваюся, що ми, дійсно, вийдемо на якісний документ, який насправді має стати не декларативним, а має стати, як правильно сказав пан міністр, "планом дій, які ми всі маємо виконувати". Представники влади. Як законодавчої, так і виконавчої.

Тим не менше, хочу сказати, що коли йде мова про стратегію, то я згадую той документ, який був підготовлений завдяки уряду Японії, який був за своєю логікою побудований таким чином, що експерти спочатку задалися питанням: а що буде з економікою країни в перспективі 3, 5, 10, 15 років. Вони зробили відповідне моделювання і, насправді, дали прогнозні показники: що буде відбуватися в результаті, наприклад, посту ВВП на 1 відсоток, на 2 відсотки, на 3 відсотки, на 5 відсотків. Вони це зробили, і вони показали, що буде відбуватися відповідно із зростанням потреб країни в енергоресурсах. І це є ключове. Бо коли ми визначаємося із потребами, спочатку ми з об'ємом генерування енергоресурсів, ми спочатку маємо визначитися із тим, який об'єм споживання ми прогнозуємо. Там було декілька моделей, там було декілька сценаріїв, і це були такі вказівники для нас для того, щоби розуміти,а що ж нас очікує в майбутньому.

Сьогодні ми побачили певні покажчики щодо у тому числі ємкості тих чи інших генерацій в загальному об'ємі, балансі енергетичному в 2035 році, але це є показник, які ніяк не прив'язаний до відповідного прогнозу макроекономічних показників, а саме росту ВВП. Тому я би дуже хотіла, щоб ми в кінцевій версії стратегії побачили відповіді на ці питання, ключові питання: який буде попит. А коли ми перейдемо на пропозицію, то тут також дуже важливо нам розбити пропозицію на декілька складових: сьогоднішні потужності і їх можливості, скільки необхідно буде додати відповідних потужностей для того, щоб забезпечити попит, і які у нас будуть фінансові відповідно зобов'язання, вірніше сказати, об'єми фінансових вкладень, які будуть необхідні для того, щоб сформувати ці необхідні додаткові потужності.

Так, якщо ми візьмемо, як зазначив мій колега, житловий фонд, який є, дійсно, абсолютно енерго не ефективним, нам треба зрозуміти, що буде з ним відбуватися, зробити відповідний розрахунок і мати відповідні показники на 2035 рік, в тому числі як складову загальної картинки макроекономічної.

І також хочу зазначити, що тут нам також необхідно мати, ну, базовий, з моєї точки, аналіз щодо ресурсів і запасів, скільки необхідно вкласти грошей для того, щоб ресурси перевести в запаси. Я говорю про газ, я говорю про нафту. Скільки нам необхідно залучити інвестицій для того, щоб забезпечити відповідні показники.

Перелік тих питань – він доволі великий, але я хочу узагальнити і ще раз повторити, що спочатку треба визначитися із тим, а скільки нам треба енергоресурсів в відповідний період: 5 років, 10 років, 15 років, - і як ми його будемо забезпечувати.

І останнє. Я просто хотіла би звернути увагу, що я не даром сфотографувала таблицю, яка була нам наведена, бо в матеріалах, які нам роздали, ну, по багатьох позиціях в Додатку № 2 орієнтовний прогноз на загальну… первинного постачання енергії до 2035 року з тим, що було тут у нас висвітлено, ну, є такі суттєві розбіжності. І ці суттєві розбіжності, вони, незрозуміло чому, можливо, варто ці технічні неузгодження все ж таки виправити.

_____. А я ж вам казав, що там статистика – вибачте, я вас перебиваю – що там прийшла свіжа статистика Держкомстату, а ми робили оперативні дані, і великі розбіжності по вугіллю і зв’язку з тим, що НКТ, була зона НКТ не врахована.

ВОЙЦІЦЬКА В.М. Ну, я перепрошу, але сонячна і вітрова енергія в мільйонах тонн нафтового еквіваленту в розданих матеріалах одиниця, а в тому, що було на екрані – 0,1. І відповідно, з одиниці вона має збільшитися до 2035 року до десяти, що означає в сто разів. І в мене питання, за рахунок

чого це буде зроблено? Тобто десь, можливо, передивіться ще раз розрахунки і зверніть на це увагу. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я можу зробити коротку відповідь, тому що це ж було запитання. Ну, воно, можливо, відповідь така риторична. Так от, я можу сказати, що сьогодні ресурс ВВП України, який повинен був би бути, складає, з моєї точки зору,за моїми розрахункам 600 мільярдів доларів США. Не 100, а 600. Якщо враховувати обсяг енергетичних ресурсів, які споживає Україна за однієї умови: якби енергоємність української економіки дорівнювала енергоємності економіки Польщі, наш би ВВП при цих ресурсах був би 600 мільярдів доларів.

І ще одне припущення: а якби у нас енергоємність української економіки була така, як у Німеччині, нам би цих енергетичних ресурсів достатньо було для ВВП, який би перевищував 1 трильйон доларів.

Тому я однозначно пані Вікторію підтримую: нам потрібні такі моделювання, нам потрібні такі розрахунки, але нам дуже важко спрогнозувати темпи і динаміку цього всього.

Ще один приклад приведу, він мене дещо вразив, я просто одну статистику продивлявся: з 1994 по 2004 рік, за 10 років приріст ВВП в Україні середній склав 1,2 відсотки. За десять років!

За слідуючих 10 років – з 2004 по 2014 приріст ВВП України середній склав 0,3 відсотки. А тепер ми ставимо перед собою задачу, щоб країна швидко розвивалася, ну, принаймні нам треба мінімум... мінімум, ну, 3,5 – це дуже скромно, а потрібно 6-8 відсотків.

Будь ласка, пане Михайло.

БОНДАР М.Л. Дякую, колеги. Ну, було сказано, що, напевно, не варто як раз в тій стратегії чіпати галузі, ну, але дійсно все-таки як пан міністр сказав, це є ціль, яку поставили впереди, ну, її все-таки, дивлячись як раз в табличці, вугіль стоїть номер 1 з самого верху, все-таки і як раз тут

вугільники зібралися, це питання, напевно, буде боліти найбільше: що робити з вугільною галуззю до 2035 року?

Ми бачили, що наведені цифри – це є майже вполовину скорочення видобутку вугілля. Тому мусимо розуміти, неодноразово вже зустрічалися і, напевно, все-таки впевнений, що це не останній раз зустрічі. Все-таки нам треба чітко поставити завдання перед собою: що ми робимо з вугільною галуззю? Тому міністерство, комітет фахівців, все-таки я буду просити долучатися до... все-таки до розробки тої стратегії. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович, будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Я тоже хочу поддержать коллегу Михаила, Викторию. Вот я немножко задержался, вот, может, не слышал все с самого начала, но из того, что я услышал вот по докладчику, очень много было сказано том, зачем эта стратегия и как она формируется, и принципы формирования стратегии, там этот… Но в самой стратегии я вот поддерживаю своих коллег, я не увидел таких моментов, которые бы являлись ключевыми. Вот, пожалуйста, в два раза сокращение объемов потребления, есть использование и рост там био-газа, там использование био-газа, био-топлива, ветровой электроэнергии, там и солнечной – возобновляемых источников, оно там растет в разы, в десятки, да, в десятки раз, хотелось бы, чтобы эта стратегия, тот труд, который был потрачен на протяжение двух лет с одного высказывания, говорят. А потом говорят, что он был сделан за два месяца. Нужно определиться, в каком периоде он делался этот труд. И, на мой взгляд, он должен давать все-таки ответы там: от слова "маркеры" переходить к конкретике. А чем будет замещен или заполнен? Или мы не будем потреблять промышленностью электроэнергию? Или мы внесем средства? Тогда какие энергосберегающие технологии в жилищно-коммунальном секторе? И в общем много вопросов.

И чтобы не получилось так… ее нужно дорабатывать, чтобы не получилось так, что мы все знаем, что будет в 35-м году, а что будет в том периоде, который обозначен с 15-го по 20-й, вот первый этап, а сегодня это уже 17-й год, это три, вот здесь вот хотелось бы видеть цифры, потому что в стратегии, и потом финансовые цифры, которые будут выделены на реализацию этой стратегии, их здесь нет. Их здесь нет. Поэтому, а это, наверное, будет интересовать, в первую очередь, и вот тех людей, где здесь есть ссылка: "Положення стратегії мають враховуватися органами державної влади, місцевого самоврядування (я наголошую на цьому), суб'єктами господарювання при розробленні формування своїх планів діяльності".

Как это будет учитываться, как это будет согласовываться – на это необходимо обращать внимание.

Ну, вот наверное вкратце так. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка, Ігор Степанович.

НАСАЛИК І.С. Оскільки у нас в комітеті велике вугільне лобі, я хочу і подякувати, і хочу якраз подякувати за те законодавство, яке було прийнято і дало можливість, щоби шахтарі отримали повністю заробітну плату. І буквально вчора у нас проходила колегія. Пан Михайло був присутній вчора, і Олександр Георгійович був присутній. Якщо ви побачили…

ГОЛОВУЮЧИЙ. І Вікторія Михайлівна.

НАСАЛИК І.С. А, і Вікторія Михайлівна була присутня.

Колегія дала, напевне, відповідь на те, як буде розвиватися… я не знаю, як буде розвиватися там через 10 років вугільна галузь, але ми дали відповідь, як вона буде… як вона буде розвиватися хоча би цього року. Хоча би цього року.

Бо ще раз хочу наголосити, вугільна галузь як сільське господарство. Тільки сільське господарство весною посіяли і осінню зібрали врожай, а в вугільну галузь треба півтора року… що два роки назад вклав, то от сьогодні ти отримуєш. Ось така ситуація.

Тому ми вибрали, перше, ми абсолютно відходимо і намагаємося все зробити для того, щоб відійти від антрацитової групи, яка не виробляється на території, контрольованої Україною, а на сьогоднішній день тільки на окупованій території. Тому ми прийняли стратегічні два рішення: ми переводимо другий і п'ятий блок Зміївської ТЕС.

Скажу вам більше: два дні назад була зустріч з Президентом, і він по китайському кредиту дав в свій… в тому числі, дав два бачення: перший, який буде приємний Ольги Валентинівні про те, що виділяється 200 мільйонів доларів для закупки бурового обладнання для забезпечення програми видобування газу в Україні; і друга програма, яка – і підтримав це і Прем'єр-міністр, і Володимир Євсейович, і, практично, всі – це те, що переобладнання "Центренерго" із газової групи… із антрацитової групи на газову групу, включаючи "Трипільку" в тому числі.

Що це значить? Це значить, що другий і п'ятий блок замістить як мінімум півтора, мільйон 600 тисяч тонн антрацитової групи із зони АТО. Включаючи "Трипільку", це вже буде до двох, двох десятих. Звичайно, її треба замістити газовою групою, яку ми добуваємо.

Тому прийнято рішення 300 мільйонів ми вже виділяємо для нових 11 лав, які дає можливість збільшити на 6,5 тисяч в добу, практично, вугілля продукції, я не говорю за концентрат, там по-різному, його треба прорахувати, скільки. І ще мільярд гривень, який ми вкладаємо в лави для того, щоби, практично, збільшити випуск той, що є на сьогоднішній день, до жовтня-листопада цього року, практично, на 40-65-70 відсотків. Тому ми будемо розвивати державно-вугільні підприємства, в тому числі, і проводячи реструктуризацію тих шахт, які тягнуть промисловість вниз, і вже називали

вчора колеги такі приклади. Тому я оптимістично дивлюся на розвиток вугільної галузі в тих умовах, які є сьогодні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлій Якович? Ні?

Добре, який…

ІОФФЕ Ю.Я. Хочу сказать, что, уважаемые, я не поднимал вообще руку. Ну, раз уже вспомнили, я теперь скажу, конечно.

Ну, два вопроса. Вообще, разговор этот бесконечный. Я думаю, нам раздали, надо заканчивать, и кто хочет потом участвовать – письменно, у меня предложение, потому что разговоры пошли: кто что знает, тот и поет.

Ну, втрое, вот, конечно, хорошо говорить, что можем реконструировать угольную промышленность, то есть того, чего уже практически нет. Ну, это ее возрождать, а не реконструировать. И второе, надеюсь, что вам доложили и я вам когда-то говорил, насколько сложно переоборудовать антрацитовые группы на газовую группу, теплоэлектростанции, что это громадный проект, что это надо ставить взрывоопасное… взрывобезопасное оборудование электрическое, начиная с разгруз …….. угля, и вдувать в топку угольную пудру уже дымовыми газами, а не воздухом, это громадная реконструкция. Надеюсь, что вы знаете, что проекты эти очень будут дорогими и длительными, это непростое там дело, поверьте мне.

НАСАЛИК І.С. Я 20 березня запрошую на відкриття...

ІОФФЕ Ю.Я. Это я не виноват, вы сами. Но я предлагаю, уж коль я взял слово…

НАСАЛИК І.С. Запрошую на відкриття....

ІОФФЕ Ю.Я. Я считаю, что уже все сказали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлий Яковлевич.

ІОФФЕ Ю.Я. Да. И я считаю…

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я был не осторожен, простите.

ІОФФЕ Ю.Я. И я считаю прочитать теперь и дальше письменно сотрудничать. А кто хочет, индивидуально вот хотела с докладчиком остаться, Белькова, значит, их оставить и не возражать. Пусть где хотят, хотят, даже здесь, пусть остаются.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там була рука Михайла…

ІОФФЕ Ю.Я. У меня такое предложение.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наші профспілки, будь ласка. І потім ще і будемо завершувати.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Олександр Георгійович, дуже вдячний вам, ну, по-перше, варто подякувати розробникам цього проекту стратегії. Є від чого відштовхуватися, це перше.

По-друге, коли ми ще зібралися таким великим представницьким форумом. Хотів би звернути увагу, особливо звернути увагу на те, що якщо подивитися структуру запасів енергоносіїв по вугіллю, нафті і газу, то вугілля складає в Україні 97,5 відсотки, нафта і газ – всього 2,5 відсотки разом взятих. І тут цей проект відрізняється від діючої стратегії тим, що в діючій передбачено розвивати вугільну галузь. І в 2015 році ми мали б видобути 115 мільйонів тонн вугілля, а тут передбачено ліквідувати вугільну галузь. В проекті стратегії передбачено створити державну програму

закриття нерентабельних шахт. І дальше передбачено закрити на першому етапі 30 шахт. 17 – на другому етапі. А на нашій підконтрольній українській владі території є 32 шахти. А тут пропонується закрити 47 шахт. Ну, можливо, це в перспективі, з урахуванням того, що та непідконтрольна територія буде все ж таки контрольована нами.

Тепер наступне. Є, от, такі речі, які, можливо, якось закралися як помилка. Бо тут передбачено розробити стратегію, розробити державну цільову програму реформування вугільної галузі у 2015-2020 роках. Ну, ми вже перейшли в 2017 рік. Ну, такі є речі, на які треба, варто було б звертати увагу, щоб воно не заплутувало інших людей, які будуть долучатися до цих питань.

Але, до чого я це все хотів підвести, щоб говорити дуже коротко? Що, якщо виходити із забезпечення Енергетичної безпеки держави, то нам необхідно було б зробити все можливе для того, щоб все ж залишити "на плаву" ті шахти, які мають великі баланси і запаси вугілля. Наприклад, по 100 мільйонів баланс запасів. Навести там лад вже сьогодні.

І дійсно, міністр говорив, і тут депутати говорили про те, що найближчі роки варто було б навіть стратегії дати якісь орієнтири і цифру. Якщо ми цього не даємо, то ми просто будемо рухатись так, як в якомусь кабінеті хтось буде приймати окреме рішення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, мені не видно.

УКРАЇНЕЦЬ С.Я. Доброго дня, шановні учасники, президія! Мене звати Сергій Українець. Я представляю профспілку нафтогазової галузі. І мені доручили виступити керівники шести профспілок з сьогоднішньої теми. Передусім хотів би подякувати Ігорю Степановичу за можливість такої спільної роботи вже над стратегією десь починаючи півроку тому. Ми не

одноразово надавали свої пропозиції. В жовтні дали повний пакет, який, я сподіваюсь, дійшов до розробників.

І в цілому оцінка наша така. Дійсно, є позитивні елементи з точки зору технологічного розвитку галузей ПЕК. З точки зору капіталовкладень і стимулювання впроваджень нових технологій. Але, на нашу думку, і це думка всіх профспілок, ми бачимо, що немає третьої опори, немає трудового потенціалу, немає питань його модернізації і адаптації до нових технологій. На жаль, в проекті майбутнього не знайшлося місця трудовим колективам, тобто не охоплена інвестицією в трудовий капітал, в трудовий потенціал галузі. Залізо і мільярди, вони нічого не варті, якщо не буде там людини. Люди розбіжаться, галузь впаде, оце треба розуміти однозначно. Ми сформулювали пакет і в цьому пакеті ми виписали мету, цільові індикатори, очікувані результати до окремого розділу забезпечення енергостратегію професійними і конкурентоспроможними кадрами.

Які проблеми треба вирішити до 2035 року? Їх декілька, перше, це зупинити процес декваліфікації і вимивання кваліфікованих кадрів з галузей. Тому що зараз вступить в дію лібералізований візовий режим, люди вже виїздять до Росії, нафтовики, газовики – туди і на близький схід. Завтра відкриються можливості до Польщі, Румунії інших країн Європейського Союзу. Ми бачимо на прикладі охорони здоров'я, ми скоро залишимося без медсестер і лікарів.

Друге, треба створити, визначити перспективу створення якісно нових робочих місць. У нас до 80 відсотків основних фондів зношені, вони амортизовані, на них працювати конкурентно абсолютно не можна.

Третє, нам треба передбачити модернізацію системи підготовки кадрів, перед усім робітників, спеціалістів, під сучасні технології і під перспективні технології. А загалом треба буде сформулювати і сформувати нове покоління спеціалістів, якщо це глибока перспектива до 2035 року.

Які завдання треба реалізувати? Створити виробниче середовище, яке притягуватиме до себе українських працівників, не імпортованих, не із-за

кордону, не із Середньої Азії, а своїх працівників, створити їм для цього умови. І оплату, і безпеку праці, і відновлення професійне здоров'я.

З чим необхідно нам синхронізувати цей документ, це вже я розробникам підказую. У нас урядом опублікований середньостроковий План пріоритетних дій уряду, і тут якраз значною мірою ці елементи передбачені. Наприклад, в розділі економічного зростання там є вже питання зайнятості, залучення до ринку праці, питання заробітної плати, зростання зарплати, питання охорони… нової побудови охорони праці.

Є Розділ "Розвиток людського капіталу" і так далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я дуже вибачаюся. Просто ми в межах регламенту.

УКРАЇНЕЦЬ С.Я. Я вже закінчую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І давайте ви як би пропозиції, які у вас там написані, передайте…

УКРАЇНЕЦЬ С.Я. Ми їх вже передали. Я закінчую.

_____. …за пять человек говорит. Вот мы все сидим…

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. Хорошо.

УКРАЇНЕЦЬ С.Я. Ні, я, дійсно, закінчую вже роботу.

І друге. Асоціація. Ми зараз знаходимося в асоціації з Європейським Союзом. Там є органи: Рада асоціації, Комітет асоціації, Парламентський комітет асоціації і Платформа громадянського суспільства.

Так от всі ці питання, про які я сказав, як перспективи для розвитку економіки України, у тому числі і ПЕК, вони сформульовані вже Європейським соціально-економічним комітетом, роботодавцями і

профспілками на цій платформі. Ми передали матеріали, будь ласка. І готові працювати разом з вами над цими пропозиціями. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

Шановні колеги, для ну такого уже підведення підсумків чи до підведення підсумків, я думаю, що буде правильно, якщо ми дамо можливість свою позицію висловити ще одному віце-прем'єр-міністру – пану Зубко Геннадію Григоровичу.

Геннадій Григорович, будь ласка.

ЗУБКО Г.Г. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачите, як у нас: один віце-прем'єр відкриває, другий закриває.

ЗУБКО Г.Г. Шановні колеги! *(Шум у залі)*

Дивіться, парламентська зала, коли говорить народний депутат… дуже важко починати віце-прем'єру, але я, з іншого боку, хотів би подякувати саме профільному комітету за підтримку такого важливого напрямку як енергоефективність. І, до речі, дуже приємно, що саме в Енергетичній стратегії енергоефективність, крім того, що ми повинні думати про те, щоб збільшити видобуток і газу, і нафти, і інших природніх ресурсів, які збільшують нашу, так сказать, енергонезалежність, але енергоефективність сьогодні – це, мабуть, найважливіший напрямок.

Чому? Тому що безпосередньо колеги народні депутати говорили про те, що сьогодні споживання житлового сектору складає практично 18 мільярдів кубів газу і, розуміючи про те, що сьогодні 240 кіловат на один квадратний метр практично споживає наше житло по нормативам, так, а безпосередньо фактичне споживання в минулому році склало 185 кіловат та коли ми бачимо, що сьогодні споживає Німеччина 50 кіловат, Польща – 80

кіловат, або сусідня Білорусь – 110 кіловат на один квадратний метр, ніхто з цим змиритися не може. І я дуже вдячний за те, що саме в цій стратегії враховані ті факти, що нам потрібно безпосередньо вкладати в енергоефективність, але з іншого боку – потрібно мати ефективні інструменти.

І тому просто, користуючись нагодою, я б хотів би попросити, що саме ті законопроекти, які сьогодні знаходяться в парламентському залі, а це Закон про комерційний облік, він дуже важливий. Чому? Тому що не обліковуючи, управляти будь-яким ресурсом неможливо. І ми вважаємо, що для того, щоби взагалі формувати стратегію, потрібно мати конкретний фундамент цифр. І цей фундамент повинен скластися за 2017 рік, коли ми, так сказати, зробимо повністю облік тепловими лічильниками житлового господарства, і ми зможемо чітко для себе поставити цілі, скільки ми за 10 років, вкладаючись у певний ресурс, можемо досягти результату.

А результат повинен бути тільки один. Це енергоспоживання на рівні Німеччини, вони сьогодні до 2025 року поставили 25 кіловат на один квадратний метр, дай Бог нам дійти до 70. І за 10 років ми бачимо, що ми можемо скоротити споживання, практично, на 9 мільярдів кубів газу. Я думаю, що це величезний ресурс, який може заощадити Україна, або експортувати, якщо видобуток нафтогазової промисловості дасть свої плоди.

Що я хотів би сказати, що саме закони, які сьогодні в парламенті, комерційний облік, я дякую народним депутатам – біля сорока, які були авторами цього законопроекту, Закон "Про житлово-комунальні послуги", який чітко визначає між собою, так сказать, взаємовідносини учасників ринку, Закон "Про енергоефективність будівель" і Закон "Про фонд енергоефективності" – це саме ті інструменти, які дадуть можливість перших кроків.

Я зараз просто чому запізнився? Я був на Комітеті житлово-комунального господарства і будівництва, який підтримав обидва

законопроекти у першому читанні, винести їх в зал для того, щоб їх розглянути.

І скажу відверто, для нас це дуже важливо чому? Тому що створюючи подібні інструменти, ми даємо можливість компенсувати частину витрат і взяти частину витрат на державу.

Я хочу подякувати голові сьогоднішнього зібрання, першому заступнику голови комітету про те, що вже другий рік поспіль комітет підтримує програму тепло кредитів, яка буде продовжена в цьому році і яка компенсує сьогодні енерговитрати з точки зору енергозаходів із зменшення споживання кожної української родини.

З іншого боку, ми розуміємо про те, що сьогодні ефективність кожної гривні або кожного євро із залученням в цей напрямок, вона повинна бути максимально ефективна. І сьогодні, коли ми кажемо про максимальність ефективності, це комплексна модернізація, починаючи з впровадження і санації, і інженерних систем, і термомодернізації зовнішньої, і так сказать, реформування теплопостачання.

Я б хотів просто сказати, що підставою є два документи дуже важливих, які ми запропонували, це концепція реформування теплопостачання енергоефективності, який був розглянутий на уряді. Так? Зараз концепція реформи теплопостачання, вона в ЦОВВах, і ми її найближчим часом також винесемо на уряд. Але, саме головне, тут ми прописали всі цифри, які дають можливість саме включити їх потім в Енергетичну стратегію для того, щоб визначити не тільки маяки, а конкретні, так сказать, речі, які стосуються енергоспоживання в такому найближчому горизонті.

З іншого боку, я хотів би ще раз зазначити, що сьогодні найрозвинутіші країни найбільші свої, так сказать, капіталовкладення роблять саме в напрямку енергоефективності. Можу просто привести приклад: в 2015 році Сполучені Штати спрямували 10 мільярдів доларів саме на заходи енергоефективності. І я думаю, що безпосередньо було б, з одного боку, дуже

важливо спостерігати за розвитком видобувної галузі, але, з іншого боку, зменшенням споживання як промисловості, тому що там є, так сказать, ринкові умови, так і зменшення споживання в житлово-комунальному господарстві, на жаль, в якому немає досить сьогодні до кінця ринкових умов. Але з впровадженням ринку електричної енергії, з впровадження ринку газу ми зможемо зробити таким чином, по-перше, розв'язати питання монополії одної нафтогазової компанії в Україні та дати можливість доступу до ринку житлового господарства іншим компаніям, які будуть конкурувати по ціні. І, таким чином, так сказать, ми вийдемо на те, що взагалі буде можливість зменшення споживання.

Дуже коротко. Ще раз, підтримую, вітаю з таким кроком про винесення на розгляд Енергетичної стратегії України і дуже серйозного розділу про енергоефективність в цій стратегії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геннадій Григорович, дякую. Але… Дякую за "дякую". Але заради об'єктивності хочу сказати, що, на превеликий жаль, за думкою багатьох народних депутатів – членів комітету, я у цій залі уже про це говорив, Державний бюджет на 2017 рік не є прикладом стратегічного відношення до проблеми енергоефективності в нашій державі, на жаль. Тому я сподіваюсь, що все-таки протягом 2017 року і уряд, і ЦОВВи, і хто має до цього безпосередньо відношення – ми все-таки змінимо систему фінансування і знайдемо гроші для того, щоб запустити механізм енергетичної модернізації країни. Тому що сьогодні, відверто кажучи - я приїхав з округу, - пояснити людям, чому ми 55 мільйонів на субсидії знаходимо, а тільки 400 мільйонів знайшли на… тобто мільярдів, 55 мільярдів знайшли на субсидії, а 400 мільйонів тільки на "теплі" кредити, ну, 400 ще на Фонд енергоефективності, який поки що у нас не пройшов парламент, неможливо. Люди кажуть: "Поможіть, дайте гроші, давайте ми зробимо самі, ми не хочемо від будь-кого залежати". Тому наша оця така, ну,

я не знаю, як це назвати, ну, робота повинна продовжуватись, Геннадій Григорович.

Шановні колеги, я хотів би декілька в сухому залишку речей сказати, на мій погляд, дуже ключових.

Перше. Ми домовляємося, що ми виходимо на фінішних 100 метрів з точки зору підготовки стратегії для внесення, для її затвердження і внесення в Кабінет Міністрів. Ми домовляємося про те, що ми виділяємо декілька ключових блоків, про які ми тільки що говорили, і разом з народними депутатами України, можливо, в рамках підкомітетів, можливо, в рамках бажаючих спільно з представниками Міністерства палива і енергетики і основних стейкхолдерів по цих блоках ми проведемо окрему зустріч для того, щоб чітко зрозуміти, ось з цим ми погоджуємося, це ми імплементуємо, з цим ми не погоджуємося, ми вважаємо, що цю частину треба адаптувати і перенести в програму цільову, яка повинна доповнювати, або ми взагалі вважаємо, що ці позиції неправильні. І тоді тільки після цієї дискусії ми з вами зможемо вже мати якийсь завершений документ.

І я би просив все-таки, Ігор Степанович, Міністерство палива і енергетики, тому що всі пропозиції в письмовому вигляді приходять в один центр до вас, все-таки систематизувати по блоках, по напрямках, для того щоб для засідання вже нашої групи, щоб ми чітко зрозуміли, в який термін, кого, коли, на яких площадках ми зберемо, запросимо для кінцевої дискусії. Добре?

Шановні колеги, я вам дякую. До нових зустрічей!

Народним депутатам хочу сказати, що ми розгляд законопроектів переносимо на слідуюче засідання. Дякую.